

Arvamuse esitamine süsiniku piirimeetme võimaliku laiendamise kohta

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi Kaubanduskoda) tänab võimaluse eest esitada oma seisukohad seoses Euroopa Komisjoni avaliku konsultatsiooniga süsiniku piirimeetme (edaspidi SPIM) võimaliku laiendamise kohta.

1. Meie hinnangul on SPIM praktikas läbiproovimata meede, kuna alates 1. oktoobrist 2023 kuni 31. detsembrini 2025 kestab SPIMi üleminekuperiood, mille jooksul peab importija esitama ainult SPIMi aruande kord kvartalis, mis hõlmab teavet eelmisel kvartalil imporditud kaupade kohta ning tuleb esitada hiljemalt üks kuu pärast vastava kvartali lõppu. Alles alates 2026. aastast tekivad ettevõtjatele rahalised kohustused ehk importijad peavad hakkama ostma SPIM-sertifikaate. Seega alles pärast üleminekuperioodi lõppu ja rahaliste kohustuste jõustumist saab hinnata selle tegelikku mõju ettevõtetele ja majandusele. Hetkel hõlmab SPIM tsementi, rauda ja terast, alumiiniumi, väetisi, elektrit ja vesinikku. Enne kui asuda kaaluma SPIMi kohaldamisala laiendamist nii, et see hõlmaks praegu kohaldamisalasse kuuluvatele kaupadele järgneva etapi tooteid, on vältimatu hinnata senise süsteemi toimivust ning selle tegelikke mõjusid. Kiirustades tehtud otsused võivad suurendada riske Euroopa majandusele ja ettevõtluskeskkonnale. Kokkuvõttelult, kuna süsteem on alles kujunemisjärgus ning lõplikud kohustused ja nende mõjud ettevõtetele selguvad alles lähiaastatel, siis sellest lähtuvalt ei saa pidada põhjendatuks SPIMi kohaldamisala kiiret laiendamist enne, kui on hinnatud senise süsteemi praktiline toimivus.
2. Ettevõtete ja majanduse seisukohalt tooks SPIMi kohaldamisala laiendamine kaasa olulise kulude kasvu Euroopa Liidu tootjatele. Kui SPIM meetme kohaldamisala laiendatakse tootmisahela järgmistele etappidele või uutele toodetele, siis toob see olulise kulude kasvu nendele Euroopa Liidu tootjatele, kes ostavad järgmiste tootmisetappide tooteid. Praegu kehtib peamiselt teatud põhitoorainetele, näiteks terasele ja alumiiniumile. Paljud Euroopa Liidu ettevõtted ostavad neid materjale impordina väljastpoolt EL-i, et neid siin edasi töödelda. Kui SPIM-i kohaldamisala laieneb, hakkab see kehtima ka järgmistele tootmisahela etappidele ehk pool- ja valmistoodetele, mis tähendab, et maksustatavate kaupade nimekiri muutub pikemaks ja mõju ulatub kaugemale kui vaid toorainete

importijad. Lisaks kasvavad kulud mitte ainult suurtootjatel, vaid ka väikestel ja keskmise suurusega ettevõtetel, kes ostavad ja kasutavad neid imporditud komponente oma toodetes. Paratamatult kanduvad lisakulud edasi ka toodete hindadesse, mõjutades negatiivselt tarbijaid. Lisaks näeme reaalset ohtu, et meede kahjustab Euroopa Liidu kaubandussuhteid. Eriti tõenäoline on Ameerika Ühendriikide vastumeetmete rakendamine, kuid risk on olemas ka suhetes teiste oluliste kaubanduspartneritega. Samuti võib väheneda Euroopa Liidu eksport kolmandatesse riikidesse, kui tootmiskulud kasvavad ja konkurentsivõime langeb.

3. SPIMi laiendamine suurendaks oluliselt ka halduskoormust. Mõju oleks tuntav nii Euroopa Liidu importijatele, kolmandate riikide tootjatele ja eksportijatele kui ka liikmesriikide avalikule sektorile, sealhulgas tolliasutustele. Arvestada tuleb, et iga täiendav kohaldamisala nõuab suuremat haldusressurssi, mis omakorda toob kaasa lisakulud.
4. Praktikas on kõrvalehoidumise risk märkimisväärne, kuna ettevõtted võivad leida viise, kuidas meetmest mööda minna. Kui kõrvalehoidumine osutub ulatuslikuks, võib SPIMi tegelik mõju jääda tagasihoidlikuks ning seatud eesmärgid jäävad saavutamata.

Kokkuvõttes leiab Kaubanduskoda, et enne SPIMi kohaldamisala laiendamist on vajalik põhjalikult hinnata meetme toimivust praegustes raamides. Kiirustades tehtud laiendamine seaks ohtu Euroopa Liidu majanduse konkurentsivõime, suurendaks ettevõtete kulusid, looks märkimisväärse lisakoormuse haldusasutustele ning kahjustaks Euroopa Liidu kaubandussuhteid.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Ireen Tarto

Ireen.tarto@koda.ee